

Sekcja Wychowanków Politechniki Kijowskiej
przy Zarządzie Głównym Federacji Stowarzyszeń Naukowo-Technicznych NOT

WSPOMNIENIA Z KIJOWA

XXVII

**SŁAWNI PROFESOROWIE
I ABSOLWENCI
POLITECHNIKI KIJOWSKIEJ**

WSTĘP

Politechnika Kijowska szczyci się bogatą i sławną historią. Na jej sławę pracowali naukowcy i pedagodzy, którzy przekształcali KPI w unikalną uczelnię oraz jej wybitni absolwenci, którzy wnieśli swój wkład w rozwój światowej nauki i techniki. Broszura przedstawia chronologicznie sylwetki najwybitniejszych profesorów i absolwentów Politechniki Kijowskiej. Tekst jest tłumaczeniem, z niewielkimi skrótami, artykułu, który ukazał się w gazecie *КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК* nr 41-42 z 8 grudnia 2011 r. Przygotowany został przez Redakcję gazety, m. in. na podstawie zbiorów biogramów *Хмо є хмо – професору НТУУ КІПІ*, wydanych w 1998 i 2008 r. na 100-lecie i 110-lecie uczelni. Autorzy biogramów opisali działalność naukowców, którzy swoją pracą przez lata kształtowali w społeczeństwie wysoką opinię macierzystej uczelni. Z pewnością przyczyniła się ona do uzyskania obecnie przez NTUU KPI pierwszego miejsca w rankingu dwustu uniwersyteckich uczelni Ukrainy.

Niektórym spośród opisanych tu profesorów wzniesiono na terenie KPI pomniki. Przed gmachami głównym i chemicznym oraz w alei zasłużonych upamiętniają one jedenastu wybitnych uczonych. Mamy nadzieję, że dwunastym będzie pomnik Wojciecha Świątosławskiego. Miejsce przed gmachem chemicznym, gdzie stanie ten pomnik, zostało już oznakowane kamieniem pamiątkowym w 2012 r. Wśród innych na szczególną uwagę zasługuje pomnik przedwojennej studentki i ukraińskiej poetki Ołeny Telagi, wzniesiony w 2009 r. na studenckim skwerze przed budynkiem radiotechnicznym KPI (u zbiegu ulic Akademika Jangiela, Politechnicznej i Borszczagowskiej).

Redakcji gazety *КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК* i wydawnictwu *ПОЛІТЕХНІКА* dziękuję za udostępnienie materiałów.

Janusz Fuksa

SŁAWNI PROFESOROWIE I ABSOLWENCI POLITECHNIKI KIJOWSKIEJ

KIRPICZOW Wiktor Lwowicz (1845-1913) – wybitny uczonek mechanik, pedagog, organizator wyższej oświaty technicznej, pierwszy dyrektor KPI (1898-1902). W latach 1884-1885 był profesorem Petersburskiego Instytutu Inżynierów Cywilnych, w 1885-1898 stworzył drugi w Imperium Rosyjskim Instytut Technologiczny w Charkowie i stanął na jego czele. (Obecnie jest to NTU Charkowski Instytut Politechniczny). W 1898 objął kierownictwo nowo tworzonego Kijowskiego Instytutu Politechnicznego i jego katedry wytrzymałości materiałów. W organizacji KPI zastosował nowe postępowe zasady tworzenia procesu nauczania. Główną z nich była zasada połączenia przygotowania teoretycznego z zajęciami laboratoryjnymi i praktyką produkcyjną, co w tym czasie było rzadkością. W ciągu ostatnich dziesięciu lat życia wykładał w Sankt-Petersburskim Instytucie Politechnicznym kursy mechaniki stosowanej i budowlanej. Podstawowe kierunki działalności naukowej: badania z dziedziny wytrzymałości materiałów, mechaniki budowlanej i technicznej, trwałości maszyn i konstrukcji. Jako pierwszy w Rosji wydał najpełniejszy kurs wytrzymałości materiałów i statyki budowli. Jego prace z mechaniki budowlanej nie miały sobie równych w europejskiej literaturze naukowo-technicznej pod względem oryginalności i wyrazistości wykładu. Odkrył prawo podobieństwa w mechanice. Wielką jego zasługą było stworzenie przy Kijowskim Instytucie Politechnicznym pierwszej kijowskiej szkoły naukowej mechaniki w dziedzinie dynamicznej i statycznej trwałości maszyn, która odegrała poważną rolę w rozwoju nauki i techniki. Jego prace, poświęcone różnym problemom wytrzymałości materiałów, mechaniki i podstaw konstrukcji maszyn, weszły do złotego funduszu krajowej literatury technicznej.

PATON Jewgienij Oskarowicz (1870-1953) – wybitny budowniczy mostów, twórca krajowej szkoły spawania metali, akademik AN USRR, bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Pracował w KPI w latach 1904-1929 i 1935-1939. Kierownik katedry budowy mostów (1904-1929), dziekan wydziału inżynierskiego (1906), organizator i kierownik katedry spawania elektrycznego (1935-1939). W 1934 utworzył Instytut Spawania Elektrycznego AN USRR, na czele którego stał do końca życia. Opracował metody obliczeń schematów konstrukcyjnych mostów metalowych, badał warunki ich stosowania, zaproponował sposoby odnawiania zniszczonych mostów. Doświadczalnie badał trwałość konstrukcji spawanych, mechanizację procesów spawania, naukowe podstawy elektrycznego spawania topieniem, kierował opracowywaniem sposobów automatycznego spawania łukiem krytym. W latach wojny ojczyźnianej pod jego kierownictwem i przy jego bezpośrednim

udziale wprowadzono do przemysłu obronnego technologię i urządzenia do spawania stali specjalnych, które wykorzystywano do produkcji najlepszego w drugiej wojnie światowej czołgu T-34. W latach powojennych kierował pracami nad stworzeniem naukowych podstaw automatycznych i półautomatycznych potokowych linii montażowo-spawalniczych. Kierował projektowaniem mostów spawanych. Zmarł trzy miesiące przed oddaniem do użytku w Kijowie mostu przez Dniepr, noszącego obecnie jego imię.

PŁOTNIKOW Władimir Aleksandrowicz (1873-1947) – wybitny uczony elektrochemik, akademik AN USRR, członek korespondent AN ZSRR. Pracował w KPI od 1899 do 1941 (od 1910 profesor), w 1931-1941 był jednocześnie dyrektorem Instytutu Chemii AN USRR. Rozpoczął badania w dziedzinie elektrochemii środowisk niewodnych, rozwinął je w latach 20-tych i 30-tych w oryginalny kierunek naukowy, który otrzymał nazwę kijowskiej szkoły elektrochemicznej, jaka uzyskała uznanie światowe. Udało się mu, wraz ze współpracownikami, po raz pierwszy na świecie otrzymać drogą elektrolizy metalowe aluminium przy temperaturze pokojowej. W okresie przedwojennym jego szkoła wniosła ogromny wkład do poznania natury roztworów elektrolitycznych.

PISARŻEWSKI Lew Władimirowicz (1874-1938) – wybitny uczony w dziedzinie chemii fizycznej, akademik AN ZSRR, laureat Nagrody im. Lenina. Kierownik katedry w KPI (1908-1912). Od 1927 był dyrektorem Ukraińskiego Instytutu Chemii Fizycznej (od 1934 Instytut Chemii Fizycznej AN USRR). Jednocześnie w 1929-1934 był profesorem Tbiliskiego Instytutu Politechnicznego. Stworzył podstawy elektronowej teorii reakcji utleniania i redukcji, zaproponował teorię ogniwa galwanicznego, która wyjaśniła pochodzenie potencjałów elektrod, stworzył elektronową teorię katalizy. W podręczniku «Введение в химию» (1926) jako pierwszy cały materiał wyłożył z pozycji elektronowej teorii budowy atomów i molekuł.

TIMOSZENKO Stiepan Prokopjewicz (1878-1972) – znany na świecie uczony mechanik, jeden z założycieli Akademii Nauk Ukrainy, akademik Ukraińskiej AN. Pracował w KPI w 1907-1911 i 1917-1920. W 1909-1911 – dziekan oddziałów mechanicznego i inżynieryjno-budowlanego KPI, w 1906-1911, 1918-1920 – profesor katedry wytrzymałości materiałów, w 1919-1920 – pierwszy dyrektor Instytutu Mechaniki Technicznej (obecnie Instytut Mechaniki NAN Ukrainy im. S.P. Timoszenki). W 1920 wyemigrował do Jugosławii, w 1922 wyjechał do USA. W 1923-1927 był naukowym konsultantem kompanii „Westinghouse”, w 1927-1936 – profesorem uniwersytetu w Michigan, w 1936-1943 – kierownikiem katedry mechaniki, w 1943-1960 – profesorem katedry mechaniki uniwersytetu w Stanford (Kalifornia). W 1960-1972 mieszkał w RFN. Honorowy członek akademii nauk, towarzystw naukowych, doktor honorowy najznakomitszych uniwersytetów wielu krajów świata, nagradzany prestiżowymi imiennymi medalami za zasługi w nauce i technice. Podstawowe

kierunki pracy naukowej: badania podstawowe problemów mechaniki ciała stałego: wytrzymałości, trwałości, odporności i drgań układów mechanicznych. Jego podstawowe opracowania z wytrzymałości materiałów, stosowanej teorii sprężystości i teorii drgań wyprzedziły epokę i znalazły pełne praktyczne zastosowanie we współczesnej technice lotniczej i kosmicznej, w budowlach inżynieryjnych i w budowie statków. Jego prace naukowe są nadal aktualne, a podręczniki przetłumaczono na liczne języki, korzysta się z nich przy kształceniu inżynierów mechaników na całym świecie.

WINTER Aleksandr Wasiljewicz (1878-1958) – wybitny uczony energetyk, budowniczy pierwszych elektrowni ZSRR, akademik AN ZSRR, nagrodzony trzema Orderami Lenina, Orderem Czerwonego Sztandaru Pracy i medalami. Studiował w KPI w 1899-1900. Za udział w ruchu rewolucyjnym w 1901 został wydalony z instytutu i po 4-miesięcznym więzieniu wysłany do Baku pod nadzór policji. Tam zaczął pracować jako praktykant w elektrowni miejskiej. W 1905, po przejściu wszystkich stanowisk służbowych, został naczelnikiem tej elektrowni. W 1907 wstąpił do Petersburskiego Instytutu Politechnicznego, kilka razy przerywał udział w zajęciach z powodu pracy w elektrowniach Moskwy. Ukończył instytut w 1912 i został zaproszony do pracy przy budowie pierwszej w Rosji rejonowej elektrowni torfowej. W latach władzy radzieckiej był jednym z twórców planu elektryfikacji Rosji (GOELRO), budował Szatarską Rejonową Elektrownię Państwową. W 1927 został głównym inżynierem, a następnie naczelnikiem budowy Dnieprowskiej Elektrowni Wodnej (DNEPROSTROJ). Po zakończeniu budowy DNEPROGESU w 1932 został wybrany na akademika AN ZSRR. W tym też roku mianowano go naczelnikiem GŁAWENERGO i zastępcą ludowego komisarza przemysłu ciężkiego. Kierując GŁAWENERGO zajmował się przede wszystkim zagadnieniami budownictwa energetycznego, realizując zadanie znacznego zwiększenia mocy uruchomionych elektrowni. Szczególną uwagą otaczał organizację eksploatacji elektrowni i sieci, walczył z awaryjnością. W 1934 stanął na czele organizacji GŁAWGIDROENERGOSTROJ, powołanej w systemie Ludowego Komisariatu Przemysłu Ciężkiego, gdzie przepracował do 1938. Pod jego kierownictwem rozpoczęły się budowy Rybińskiej i Uglickiej Elektrowni Wodnej na Wołdze, przygotowywano budowę Kujbyszewskiej Elektrowni Wodnej. Powstał wówczas instytut projektowy GIDROELEKTRO-PROJEKT, utworzono specjalistyczne organizacje budowlano-montażowe. Podczas wojny ojczyźnianej był organizatorem i kierownikiem nowego kierunku naukowego, który uogólniał ogromne doświadczenie w eksploatacji elektrowni i sieci energetycznych, mobilizację rezerw i polepszanie efektywności energetyki. Jako zastępca przewodniczącego rady technicznej Ministerstwa Elektrowni konsultował wszystkie projekty nowych wielkich elektrowni. W latach powojennych zajmował się perspektywicznymi proble-

mami energetyki Syberii. Szczególną uwagę poświęcał angarskiej kaskadzie elektrowni wodnych.

BARDIN Iwan Pawłowicz (1883-1960) – uczony metalurg o światowym uznaniu, akademik AN ZSRR, wiceprezydent AN ZSRR, bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagrody Leninowskiej i Państwowej ZSRR, kawaler 7 Orderów Lenina i innych wysokich nagród. Absolwent KPI 1910 r. Po ukończeniu KPI w 1910-1911 pracował jako robotnik w fabrykach amerykańskich. Po powrocie na Ukrainę pracował najpierw na Juzowskim Zakładzie Metalurgicznym (później: Donieck), a w 1916-1923 – na Jenakijewskim Zakładzie Metalurgicznym jako naczelnik wydziału wielkopieczowego, główny inżynier, dyrektor zakładu i kopalni. W 1924-1929 był głównym inżynierem Zakładu Makijewskiego, a później – Zakładu im. Dzierżyńskiego w Kamieńskoje (Dnieprodzierżyńsk). W 1929 kierował budową największego wówczas Kuznieckiego Kombinatów Metalurgicznego. W 1932 wybrano go członkiem rzeczywistym Akademii Nauk ZSRR. W 1939 został zastępcą ludowego komisarza czarnej metalurgii ZSRR i przewodniczącym prezydium Uralskiej Filii AN ZSRR. W 1942 został wybrany wiceprezydentem AN ZSRR. Od 1943 do 1960 kierował katedrą ekonomiki i organizacji czarnej metalurgii w Moskiewskim Instytucie Stali i Stopów. Od 1944 do końca życia był dyrektorem stworzonego z jego inicjatywy Centralnego Instytutu Naukowo-Badawczego Czarnej Metalurgii AN ZSRR. W latach powojennych wiele wysiłku włożył w odbudowę i rekonstrukcję zrujnowanych przedsiębiorstw metalurgicznych. Z jego inicjatywy i przy jego udziale zbudowano Czerepowiecki Zakład Metalurgiczny.

SIKORSKI Igor Iwanowicz (1889-1972) – znany na świecie konstruktor lotniczy. Studiował w KPI (1907-1911). W 1908 jako student KPI opracował i zbudował swój pierwszy śmigłowiec, który jednak nie podniósł się w powietrze. Wówczas zaczął budować samoloty. Wspólnie z innymi studentami Fiodorem Bylinkinem i Wasilijem Jordanem zbudował samoloty BiS-1 i BiS-2, a następnie już samodzielnie S-3, S-4, S-5, S-6. 12 grudnia 1912 r. samolot S-6 pobił światowy rekord prędkości – 111 km/h. W 1912 r. został głównym konstruktorem oddziału lotniczego Rosyjsko-Bałtyckiego Zakładu Wagonowego w Sankt Petersburgu. W krótkim czasie zbudował tu wielosilnikowe aeroplany „Grand” i „Rosyjski Witiaż”, a wkrótce 4-silnikowy „Ilja Muromiec”, który stał się najlepszym samolotem I wojny światowej. Po Rewolucji Październikowej w marcu 1918 r. wyjechał za granicę do Jugosławii, potem do Francji. W 1923 stworzył w USA kompanię Sikorsky Aeroengineering Corporation. W latach 30-tych budował łodzie latające, które mogły przewozić pasażerów do miejsc, gdzie nie było portów lotniczych z pa-sami do lądowania. Niezwykłym pojazdem stała się 4-silnikowa amfibia S-40, która przewoziła 40 pasażerów na odległość do 800 km lub 24 pasażerów na 1500 km. W latach 30-tych zaczął ponownie konstruować śmigłowce. We wrześniu 1939 r. sam

wypróbował eksperymentalny śmigłowiec VS-300 (S046), a w 1942 – śmigłowiec XR-4 (VS-316), który przyjęto na uzbrojenie armii USA. Po wojnie kompania Sikorskiego stała się znanym liderem nie tylko w USA, ale i na świecie. Wielkim sukcesem kompanii było wyprodukowanie helikoptera S-55, który w 1952 jako pierwszy na świecie zrealizował przelot transatlantyczny. Ostatnim śmigłowcem, skonstruowanym osobiście przez Sikorskiego w 1954-1955, był S-58. Jego liczne modyfikacje eksploatowano w 50 krajach świata.

KRAWCZUK Michaił Filippowicz (1892-1942) – znany na świecie ukraiński matematyk, akademik AN USRR, członek licznych zagranicznych towarzystw matematycznych. Pracował w KPI (1921-1938), kierownik katedry matematyki wyższej (1930-1937). „Prawie żadne zjawisko w tworzeniu nauki matematycznej (na Ukrainie) nie odbywało się bez jego udziału, (...) nie powstawały bez niego ukraińskie uniwersytety, nie powstawała ukraińska terminologia matematyczna (...)” – napisano w charakterystyce skierowanej do Ukraińskiej Akademii Nauk w 1929 w związku z wysunięciem jego kandydatury na członka rzeczywistego akademii. Prace naukowe Krawczuka z różnych dziedzin matematyki (algebry wyższej i analizy matematycznej, teorii równań różniczkowych i całkowych, teorii prawdopodobieństwa i statystyki matematycznej) weszły do skarbicy światowej nauki. Na stronach opracowań naukowych od dawna istnieją wieloczołony Krawczuka, momenty Krawczuka, wzory Krawczuka i oscylatory Krawczuka. Międzynarodowe konferencje imienia akademika Krawczuka co dwa lata zbierają w KPI setki naukowców z całego świata.

MIKULIN Aleksandr Aleksandrowicz (1895-1985) – wybitny konstruktor silników lotniczych, akademik AN ZSRR, bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagrody Państwowej ZSRR. Studiował w KPI (1913-1914), od 1914 kontynuował naukę w Moskiewskiej Wyższej Szkole Technicznej. Pod jego kierownictwem w Instytucie Budowy Silników Lotniczych skonstruowano wielki silnik lotniczy M-34, który montowano w bombowcu konstrukcji A.M. Tupolewa. W ten silnik były wyposażone samoloty Tupolewa ANT-25, na których W.P. Czkałow, a potem M.M. Gromow w 1937 wykonali dalekie przeloty przez Biegun Północny. Mikulin ze swoim biurem konstrukcyjnym opracował silnik AM-38 o mocy 1600 koni mechanicznych; silnik ten został zamontowany na szturmowcu Il-2, stworzonym pod kierownictwem S.W. Iljuszyna. Sławny podczas wojny szturmowiec otrzymał nazwę „latającego czołgu”. Po wojnie Mikulin i jego zespół opracowali silnik odrzutowy AM-3 dla strategicznego bombowca Tu-16, który dysponował rekordowym ciągiem 8750 kg. Na bazie tego silnika i samolotu stworzono później pierwszy na świecie pasażerski samolot odrzutowy Tu-104.

WUŁ Bencjon Moisiejewicz (1903-1985) – wybitny fizyk, akademik AN ZSRR, bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagród Leninowskiej i Państwowej ZSRR. Absolwent KPI 1928 r. Od 1932 pracował w Instytucie Fizycznym AN ZSRR, od 1933 kierował zorganizowanym przez siebie laboratorium fizyki dielektryków (obecnie jest to laboratorium półprzewodników). Odkrył naturę efektu brzegowego przy przebiciu dielektryków stałych i właściwości przebicia gazów sprężonych w szczególnie niejednorodnych polach; rozwinął podstawy teorii filtracji aerozoli (1937). Odkrył w 1944 nowy segnetodielektryk tytanian baru, co dało początek nowemu etapowi badań w dziedzinie ferroelektryki. Pod jego kierownictwem stworzono pierwsze w ZSRR laboratoryjne wzorce przyrządów półprzewodnikowych. Jako pierwszy zaproponował wykorzystanie złączy elektronowo-dziurowych p-n jako kondensatorów nieliniowych. W 1962 wraz z innymi badaczami stworzył pierwszy w ZSRR laser półprzewodnikowy. Nagrodzony został 4 Orderami Lenina oraz innymi orderami i medalami.

KOROLOW Siergiej Pawłowicz (1906-1966) – główny konstruktor pierwszych radzieckich rakiet nosicieli, sztucznych satelitów Ziemi, pilotowanych statków kosmicznych, twórca podstaw praktycznej kosmonautyki, akademik AN ZSRR, członek prezydium AN ZSRR, dwukrotny bohater pracy socjalistycznej, nagrodzony trzema Orderami Lenina, Orderem Znak Szacunku i medalami. Studiował w KPI (1924-1926). W 1926 wyjechał do Moskwy i kontynuował naukę na wydziale aeromechanicznym Wyższej Szkoły Technicznej im. Baumana. W 1931 razem z F.A. Canderem zorganizował grupę badania ruchu odrzutowego. 17 sierpnia 1933 r. pod kierownictwem Korolowa przeprowadzono z sukcesem próbę pierwszej rakiety na paliwo ciekłe konstrukcji M.K. Tichonrawowa. W ten sposób powstała nowa technika – raketowa. W maju 1946 r. Korolow został mianowany głównym konstruktorem rakiet balistycznych. W 1954 wystąpił z inicjatywą stworzenia sztucznego satelity Ziemi, którego wysłanie na orbitę odbyło się 4 października 1957 r., co rozpoczęło kosmiczną erę ludzkości. Już w 1956 mówił, że lot człowieka w kosmos uważa za najbliższą perspektywę. 12 kwietnia 1961 r. pierwszy lot w kosmos urzeczywistnił Jurij Gagarin na statku kosmicznym „Wostok”, zbudowanym pod kierownictwem Korolowa.

LULKA Archip Michajłowicz (1908-1984) – wybitny konstruktor silników lotniczych, akademik AN ZSRR, bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagród Leninowskiej i Państwowej ZSRR, nagrodzony trzema Orderami Lenina, Orderem Rewolucji Październikowej, dwoma orderami Czerwonego Sztandaru Pracy. Absolwent KPI 1931 r. Jako pierwszy w Związku Radzieckim wystąpił z inicjatywą stworzenia silników turboodrzutowych. Wraz z grupą współpracowników w czasie pozasłużbowym opracował projekt silnika turboodrzutowego i uzyskał decyzje w sprawie oficjalnego rozpoczęcia prac konstrukcyjnych. W 1941 jako pierwszy na świecie zaproponował schemat

dwuobwodowego silnika turboodrzutowego, który jest dziś podstawowym schematem współczesnych silników tego rodzaju. W 1947 pojawiły się pierwsze radzieckie samoloty wyposażone w silniki turboodrzutowe konstrukcji Lulki. ZSRR stał się trzecim krajem świata (po Anglii i po Niemczech), który własnymi siłami budował silniki turboodrzutowe. Biuro konstrukcyjne Lulki opracowało dziesiątki typów takich silników, od 1949 oznaczano je literami AŁ. Samoloty z silnikami AŁ ustanowiły ponad 50 światowych rekordów. Zmodyfikowany AŁ-31 z 1973 r. do dziś jest najlepszym silnikiem myśliwców o wysokiej zwrotności.

LULJEW Lew Weniaminowicz (1908-1985) – główny konstruktor uzbrojenia przeciwlotniczego (zenitowego) i raketowego, podwójny bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagród Państwowych ZSRR. Absolwent KPI 1931 r. Od 1934 pracował w biurze badawczo-konstrukcyjnym nr 8 Zakładów im. Kalinina, który decyzją rządu został wyznaczony jako bazowy do wytwarzania armat czołgowych, przeciwpancernych i przeciwlotniczych nowego pokolenia. Tu młody inżynier skonstruował celownik bezpośredniego naprowadzania na cel do automatycznych armat przeciwlotniczych. Wspólnie z konstruktorem I. Radziłowiczem opracował automatyczną armatę przeciwlotniczą kaliber 25 mm ZIK-25, która odegrała poważną rolę na początku wojny ojczyźnianej. Z jego udziałem jesienią 1941 r. opracowano armaty przeciwlotnicze 45 i 85 mm, których Zakłady im. Kalinina w latach wojny wyprodukowały 20 tys. sztuk. Armaty te były jednym z głównych rodzajów uzbrojenia, jakie zapewniło ZSRR zwycięstwo w wojnie ojczyźnianej. Po wojnie opracował 130-milimetrową stratosferyczną armatę KS-30 wzoru 1948, której pocisk o masie 33 kg osiągał wysokość ponad 20 km, później – 152-milimetrową armatę KM-52. Na początku lat 60-tych Luljew stworzył raketę przeciwlotniczą 3M8 z samojedną wyrzutnią 2P24 dla zespołu zenitowo-raketowego „Krug”, który od 1964 przez dwa dziesięciolecia był bazową bronią dla obrony przeciwlotniczej w wojskach lądowych ZSRR. Następnie biuro konstrukcyjne Luljewa opracowało szereg rakiet dla zespołów morskich: RPK-2 „Wjuga” (przyjęta na uzbrojenie w 1969), RPK-6 „Wodopad” (przyjęta na uzbrojenie w 1981), RPK-7 „Wietier” (przyjęta na uzbrojenie w 1984), 3M10 „Granat”, 3M14 „Kalibr”, 3M51 „Alfa”, 3M54 „Biriuz”, 9M38 (dla ZRK „Buk” i M-22 „Uragan”) i inne. W latach 80-tych stworzono systemy S-200 i S-300. System S-300 stał się nowym rodzajem uzbrojenia zenitowo-raketowego, który wykorzystuje się do dziś.

KILCZEWSKI Nikołaj Aleksandrowicz (1909-1979) – wybitny uczony w dziedzinie mechaniki teoretycznej, akademik AN USRR. Zasłużony działacz nauki USRR, laureat Nagrody im. O.M. Dinnika, Nagrody Państwowej USRR. Nagrodzony dwoma Orderami Czerwonego Sztandaru Pracy, Orderem Znak Szacunku, wieloma medalami. Rozpoczął studia w KPI i ukończył Kijowski Instytut Fizyko-Chemiko-Matematyczny (1933). Był wykładowcą w Kijowskim

Instytucie Lotniczym i Kijowskim Instytucie Industrialnym (Politechnicznym) (1933-1944). Kierownik katedry w Taszkienckim Instytucie Inżynierów Transportu Kolejowego (1941-1944). Kierownik katedry mechaniki teoretycznej w KPI (1944-1961), jednocześnie profesor Uniwersytetu Kijowskiego (1945-1958). Od 1959 kierował oddziałem Instytutu Mechaniki AN USRR. Był członkiem Narodowego Komitetu ZSRR ds. mechaniki teoretycznej i stosowanej, członkiem prezydium rady naukowo-metodycznej ds. mechaniki teoretycznej przy Ministerstwie Szkolnictwa Wyższego ZSRR, przewodniczącym rady naukowej ds. mechaniki ogólnej AN USRR, członkiem kolegium redakcyjnego czasopisma «Прикладная механика». Podstawowe prace poświęcił mechanice ogólnej, teorii powłok, statycznym i dynamicznym zadaniom teorii sprężystości, teorii uderzeń. Uogólnił metody rozwiązywania takich zadań, stosował równania całkowite. Opisywał procesy wzajemnego dynamicznego kontaktu ciał stałych.

PISARENKO Georgij Stiepanowicz (1910-2001) – wybitny uczony mechanik, akademik AN USRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR i Nagród Państwowych USRR. Studiował i pracował w KPI (1937-1984). Założyciel szkoły naukowej drgań mechanicznych, wytrzymałości materiałów i elementów konstrukcji w ekstremalnych warunkach eksploatacji. W 1966 z jego inicjatywy powołano Instytut Problemów Wytrzymałości AN USRR, którego niezmiennym dyrektorem był ponad 20 lat. Pod jego kierownictwem znajdowano tu rozwiązania aktualnych problemów dla energetyki atomowej, budowy turbin gazowych, techniki lotniczej, raketowo-kosmicznej i innych ważnych dziedzin budowy maszyn. Dużo sił i energii oddał pracy naukowo-organizacyjnej w systemie NAN Ukrainy. Był naukowym sekretarzem, wiceprezydentem, członkiem, potem doradcą prezydium NAN Ukrainy. Był rzeczywistym członkiem Międzynarodowej Akademii Astronautyki, Amerykańskiego Towarzystwa Badań i Materiałów, Rosyjskiego Narodowego Komitetu ds. Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej, prezydium Narodowego Komitetu Ukrainy ds. Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej, głównym redaktorem czasopisma «Проблемы прочности» i członkiem kolegiów redakcyjnych wielu czasopism naukowo-technicznych. Został nagrodzony Orderami Lenina, Czerwonego Sztandaru Pracy, Rewolucji Październikowej i licznymi medalami.

CZEŁOMIEJ Władimir Nikolajewicz (1914-1984) – wybitny uczony konstruktor aparatów kosmicznych, akademik AN ZSRR, dwukrotnie bohater pracy socjalistycznej, laureat Nagrody Leninowskiej i Nagród Państwowych ZSRR, nagrodzony czterema orderami, licznymi medalami. Studiował w KPI (1932-1933). Podstawowe prace naukowe poświęcił konstrukcjom i dynamice maszyn, teorii drgań, dynamicznej trwałości systemów sprężystych, teorii serwomechanizmów. Pod jego kierownictwem powstawały skrzydlate rakiety dla wojskowej floty morskiej, międzykontynentalne rakiety balistyczne, systemy kosmiczne. Jego biuro konstrukcyjne stworzyło sputniki „Polot-1”, „Polot-2”

(1963, 1964), które mogły zmieniać swoje orbity, serię ciężkich automatycznych stacji doświadczalnych „Proton” (1964-1968) i pilotowane orbitalne stacje „Salut-2”, „Salut-3”, „Salut-5”. W 1965 powstała ciężka rakieta nosiciel „Proton” (UR-500K), która wprowadziła na orbitę siedem stacji „Salut”, stację „Mir” i wszystkie jej moduły, międzyplanetarne stacje „Łuna”, „Wenera”, „Mars”, „Wega”, „Fobos”, sputniki łączności i telewizji, kosmiczne aparaty globalnego systemu nawigacyjnego „Glonass”, sputniki serii „Kosmos” i inne. Łącznie od 1965 r. wykonano ponad 300 startów nosicieli typu „Proton” i ich modyfikacji. Nosiciele te i dziś są w eksploatacji.

CZYŻENKO Iwan Mironowicz (1916-2004) – wybitny uczony w dziedzinie elektrotechniki, prorektor KPI (1959-1969), kierownik katedry teoretycznych podstaw elektrotechniki (1950-1989), akademik AN USRR, laureat Nagrody Leninowskiej i Nagrody Państwowej ZSRR, kawaler Orderu Lenina. Absolwent KPI 1940 r. Po ukończeniu KPI pracował jako inżynier centralnego laboratorium wysokowoltowego DNEPROENERGO. Od 1941 do 1945 brał udział w bojach na frontach wojny ojczyźnianej, przeszedł szlak od Wołgi do Łaby i Pragi. Nagrodzony został dwoma Orderami Wojny Ojczyźnianej II stopnia, Orderem Czerwonej Gwiazdy, medalami bojowymi. Po demobilizacji z Armii Radzieckiej ponownie przystąpił do pracy naukowej i pedagogicznej w KPI i przeszedł drogę od asystenta do profesora. Stworzył szkołę naukową w dziedzinie techniki zaworowo-przetwornikowej.

TREFIŁOW Wiktor Iwanowicz (1930-2002) – wybitny uczony metalofizyk, akademik AN ZSRR i AN USRR, laureat Nagrody Państwowej ZSRR i Nagrody Państwowej Ukrainy. Absolwent KPI 1952 r. Pracował (1955-1968) w Instytucie Metalofizyki, gdzie przeszedł drogę od młodszego pracownika naukowego do zastępcy dyrektora. W 1969 stanął na czele Instytutu Problemów Materiałoznawstwa, który stał się jednym z największych na świecie centrów tej dziedziny nauki. Wykonywane przez Trefiłowa badania podstawowe i stosowane dotyczyły najważniejszych kierunków współczesnego materiałoznawstwa. Jego zasługą jest stworzenie fizycznych podstaw teorii wytrzymałości i plastyczności sztucznych i naturalnych materiałów o różnorodnym przeznaczeniu. Jest on autorem teorii deformacyjnego wzmocnienia i niszczenia polikrystalicznych materiałów metalowych, jest założycielem szkoły naukowej, która zasłużenie zdobyła międzynarodowe uznanie. Jego badania podstawowe stały się bazą do opracowania oryginalnego zespołu technologii elektrotermicznej obróbki stali, który zapewnił rekordowo wysokie połączenie wytrzymałości z plastycznością i stworzył technologię wytwarzania szczególnie wytrzymałego pancerza stalowego. Pod jego kierownictwem opracowano technologie wytwarzania ceramiki ciągliwej i materiałów diamentopodobnych, proces wybuchowego spiekania ceramik diamentopodobnych. Są to technologie rzadko stosowane w materiałoznawczych centrach świata.

SPIS BIOGRAMÓW

KIRPICZOW Wiktor Lwowicz	3
PATON Jewgienij Oskarowicz	3
PŁOTNIKOW Władimir Aleksandrowicz	4
PISARŻEWSKI Lew Władimirowicz	4
TIMOSZENKO Stiepan Prokopjewicz	4
WINTER Aleksandr Wasiljewicz	5
BARDIN Iwan Pawłowicz	6
SIKORSKI Igor Iwanowicz	6
KRAWCZUK Michaił Filippowicz	7
MIKULIN Aleksandr Aleksandrowicz	7
WUŁ Bencjon Moisiejewicz	8
KOROLOW Siergiej Pawłowicz	8
LULKA Archip Michajłowicz	8
LULJEW Lew Weniaminowicz	9
KILCZEWSKI Nikołaj Aleksandrowicz	9
PISARENKO Georgij Stiepanowicz	10
CZEŁOMIEJ Władimir Nikołajewicz	10
CZYŻENKO Iwan Mironowicz	11
TREFIŁOW Wiktor Iwanowicz	11

СПИСОК БІОГРАМ

КИРПИЧОВ Віктор Львович	3
ПАТОН Євген Оскарівч	3
ПЛОТНІКОВ Володимир Олександрович	4
ПИСАРЖЕВСЬКИЙ Лев Володимирович	4
ТИМОШЕНКО Степан Прокопович	4
ВІНТЕР Олександр Васильович	5
БАРДІН Іван Павлович	6
СІКОРСЬКИЙ Ігор Іванович	6
КРАВЧУК Михайло Пилипович	7
МІКУЛІН Олександр Олександрович	7
ВУЛ Бенціон Мойсейович	8
КОРОЛЬОВ Сергій Павлович	8
ЛЮЛЬКА Архип Михайлович	8
ЛЮЛЬЄВ Лев Веніамінович	9
КІЛЬЧЕВСЬКИЙ Микола Олександрович	9
ПИСАРЕНКО Георгій Степанович	10
ЧЕЛОМЕЙ Володимир Миколайович	10
ЧИЖЕНКО Іван Миронович	11
ТРЕФІЛОВ Віктор Іванович	11

SŁAWNI PROFESOROWIE I ABSOLWENCI POLITECHNIKI KIJOWSKIEJ

Redakcja, tłumaczenie i skład komputerowy: Janusz Fuksa
Wyboru biogramów dokonała Redakcja gazety
КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

SKRÓTY W TEKŚCIE

AN – Akademia Nauk
RFN – Republika Federalna Niemiec
KPI – Kijowski Politechniczny Instytut
NAN – Narodowa Akademia Nauk
NTUU – Narodowy Techniczny Uniwersytet Ukrainy
USA – Stany Zjednoczone Ameryki
USRR – Ukraińska Socjalistyczna Republika Radziecka
ZSRR – Związek Socjalistycznych Republik Radzieckich

Wydawca: Sekcja Wychowanków Politechniki Kijowskiej
przy Zarządzie Głównym FSNT NOT w Warszawie
Nakład: 50 egz.